

Biedrība "Latvijas Mediju ētikas padome"

**Ētikas padomes atzinums
Nr. 9/2023**

Rīgā, 2023. gada 2. oktobrī

Biedrības "Latvijas Mediju ētikas padome" (turpmāk – "Biedrība" vai "LMĒP") Ētikas padome (turpmāk – "Padome") šī gada 29. augusta sēdē šādā sastāvā: Aleksandrs Mirlins, Guntars Līcis, Baiba Liepiņa, Skaidrīte Lasmane, Ingemārs Vekteris, Anda Rožukalne, Andrejs Mēters

konstatē:

[1] Biedrības valde 2023. gada 9. augustā saņēma "Vācijas-Baltijas Tirdzniecības kamera Igaunijā, Latvijā, Lietuvā" pastāvīgās pārstāvniecība Latvijā (turpmāk – "Sūdzētājs" vai "AHT" (saīsinājumā no Auslandschandelskammer)) sūdzību, (turpmāk – "Sūdzība") par SIA "Mediju Nams" (turpmāk tekstā - "Izdevējs") piederošajā interneta vietnē www.nra.lv 2023. gada 26. martā izvietoto publikāciju "Krievija Ukrainā zaudēs arī Kēnigsbergu", (turpmāk tekstā – "Publikācija"), kuras autors ir Arnis Kluinis (turpmāk tekstā – "Žurnālists").

[2] Sūdzētājs norāda, ka Publikācijā ir pausta patiesībai neatbilstoša informācija, AHK neslavu ceļošas un reputāciju aizskarošas ziņas, pārkāpjot Latvijas Mediju ētikas padomes Ētikas kodeksa 4.1., 4.2., 4.4., 4.6. punktus - Godprātība, Daudzveidība, Faktu un viedokļu nošķīrums, Faktu pārbaude, Kritiska attieksme pret avotu.

[3] Sūdzētājs izklāsta, ka Publikācijas pamatā ir 2014. gada 27. martā notikušā AHK 20 gadu jubilejas pasākuma atspoguļošana, kā arī papildus ir atspoguļoti vairāku personu viedokļi par kara notikumiem Ukrainā, Vācijas un Krievijas Federācijas attiecību attīstību pēdējo gadu laikā u.c.

Publikācijas sākumā apgalvojumā formā, ilustrējot ar lielāka šrifta burtiem Publikācijas būtību, ir norādīts, ka *"Deviņi gadi kopš Krievijas uzbrukuma Ukrainai sagādājuši pietiekami daudz liecību, ka vācieši 2014. gada 27. martā Rīgā sarīkotās dzīrēs kļūdas pēc jau nosvinēja savas Kēnigsbergas atgūšanu no Krievijas apmaiņā pret atļauju Krievijai savākt Krimu un vēl vairāk Ukrainas teritoriju."* Tālāk Publikācijā seko Žurnālista skaidrojums lasītājiem ar atsauci uz 2014. gada 17. jūnija laikrakstā "Neatkarīgā" publicēto izvilkmumu, ka *"Visas runas, protams, bija politikorektas, bet ārpus pateiktā palika sajūtamais, ka vācieši ir priecīgi satraukti par Krievijas piemēru pārskatīt pēc Otrā pasaules kara nospraustās robežas."*

AHK skaidro, ka 2014. gada 27. martā tiešām notika svinīgs pasākums par godu AHK 20 gadu jubilejai, kurā tai skaitā piedalījās vairākas gan Latvijas valsts amatpersonas, gan Vācijas valsts amatpersonas. Tomēr ne vienu brīdi šajā pasākumā tiešā vai netiešā veidā netika pieminēta nedz Ukraina, nedz arī Krievijas Federācija kontekstā ar Kēnigsbergu (tagad Kaļiņingradu), nedz pati minētā pilsēta, kas varētu jebkādā formātā norādīt uz Publikācijā sniegto aplamo secinājumu par *"2014. gadā notikušajām dzīrēm, nosvinot savas Kēnigsbergas atgūšanu no Krievijas apmaiņā pret atļauju Krievijai savākt Krimu un vēl vairāk Ukrainas teritoriju."*

[4] Sūdzētājs norāda arī uz citām vietām Publikācijā, kur Žurnālists izdarījis, pēc Sūdzētāja domām, nepamatotus secinājumus un atsauci par Vācijas nostāju Krievijas-Ukrainas jautājumos.

[5] Sūdzētājs informē, ka ir vērsies pie Izdevēja, lūdzot dzēst Publikāciju vai atsaukt un/vai dzēst no Publikācijas jebkādas nekorektas norādes uz AHK, īpašu uzmanību pievēršot tieši minētajiem fragmentiem, tomēr Izdevējs atbildējis, ka pretenzija ir nepamatota, bet Žurnālists tiesvedības ietvaros ir gatavs apliecināt savu viedokļa un izteikto faktu pamatotību un pareizību atbilstoši likuma "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" normām.

[6] Sūdzētājs lūdz LMĒP izskatīt Sūdzību, atzīt Ētikas kodeksa pārkāpumus; uzlikt par pienākumu Izdevējam atzīt savu kļūdu, kā arī publicēt kļūdu labojumu/atsaukumu, publiski atvainoties Sūdzētājam par Publikācijā paustiem neētiskiem, maldinošā formā pasniegtiem, kā arī patiesībai neatbilstošiem fragmentiem, izvietojot atvainošanos interneta vietnē www.nra.lv.

[7] Atbilstoši Biedrības Statūtu 6.2. punktam Biedrības valde Sūdzību nosūtīja Izdevējam, lūdzot skaidrojumu, tomēr atbilde netika saņemta.

[8] Biedrības valde Sūdzību nodeva izskatīšanai Biedrības Ētikas padomei atbilstoši Biedrības Statūtu 6.1.1. punktam.

Ētikas padome secina:

[9] Publikācija ir publicēta portāla sadaļā "Pasaule" un veidota kā informatīvs materiāls. Tomēr citētajos Publikācijas fragmentos, tostarp ievadā ir izteikti apgalvojumi un pieņēmumi bez faktoloģiska pamatojuma. Tālāk Publikācijā tiek minēts, ka tiem arī nav faktoloģiska pamatojuma un tie balstīti Žurnālista pārliecībā – sajūtās, nevis faktos.

[10] Ētikas padomes vērtējumā, Publikācija neatbilst žurnālistikas pamatprincipiem, – fakti nav skaidri nošķirti no viedokļiem, un informācija ir pasniegta maldinoši, pārkāpjot Ētikas kodeksa principus 4.1. Godprātība ("nav pieļaujama un ir novēršama nepatiesas, sagrozītas vai maldinošā formā pasniegtas informācijas, pārspilējuma, stereotipizācijas publiskošana un centieni tīši un aizklāti ietekmēt auditoriju. Plašsaziņas medijs pēc iespējas nodrošina šādas informācijas labošanu vai atsaukšanu") un 4.4. Faktu un viedokļu nošķirums ("izplatot informāciju ir skaidri jānošķir fakti no žurnālistu viedokļiem vai interpretācijas").

[11] Izdevējs nav Biedrības biedrs, nav apņēmis ievērot tās Ētikas kodeksu un Ētikas padomes lēmumus, tāpēc Ētikas padome nevar uzlikt tam par pienākumu labot kļūdu vai atvainoties. Tai pat laikā Ētikas padome var mudināt Izdevēju sekot līdzī mediju ētikas pamatprincipiem, kas ir saistoši jebkuram medijam.

[12] Guntars Līcis, Baiba Liepiņa, Skaidrīte Lasmane, Aleksandrs Mirlins, Ingemārs Vekteris, Anda Rožukalne balso, ka Publikācijā ir pārkāpts Biedrības ētikas kodeksi principi Godprātība un Faktu un viedokļu nošķirums. Andrejs Mēters nepiedalās balsojumā, lai novērstu interešu konflikta iespējamību, balsojot par savas agrākās darbvietas sūdzību.

Ētikas padomē nolemts:

1. Publikācijā ir pārkāpti Biedrības Ētikas kodeksa Ētikas kodeksa principi 4.1. un 4.4.
2. Aicināt izdevēju SIA "Mediju Nams" ievērot savā darbā mediju ētikas pamatprincipus.
3. Lēmumu paziņot Sūdzētājam un Izdevējam.
4. Lēmumu publicēt Biedrības interneta vietnē un izplatīt informāciju par to atbilstoši Biedrības Statūtu 6.6. punkta noteikumiem.